Број 35. У Темишвару, петак 23. марта (4.) апр. 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.

Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Првога априла почиње друга четврт листу. Овим умољавамо наше читаоце којима сада претплата истиче да је што пре обнове, како би лист непрекидио добијали. Цена је листу: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину за другу четврт 3 фор.

Оне читаоце који нам дугују, уљудно молимо да нам дуг што пре припошљу.

Администрација „Народнога Гласника“.

Мешовита окупација Источне Румелије.

Има више од два месеца, како се у европској дипломацији истакло питање о заједничкој окупацији Источне Румелије. Још много пре, него што је по берлинском уговору, требало мислити на повлачење руске војске, западна штампа беше дигла грају противу руса, тражећи од европских влада, да се руска војска што пре уклони из Румелије. Бадава је руска влада доказивала, да хришћане не треба остављати без стране заштите противу турске освете и беснила. Што су се у Петрограду више заузимали, за безбедност румелиског становништа, то су се будиле све веће сумње о неким задњим, сакривеним намерама руске владе. Русија је била крива, што се у румелиских бугара није са свршетком рата угасила жудња за ослобођењем од турског јарма; руска посада је будила жеље за уједињењем северне и јужне Бугарске; руске рубље, оружје и џебана дизали су и подржавали македонски устанак. Тога опасног агитатора на југо-истоку ваља уклонити из Румелије, — па ће се све на боље окренути, мир утврдити и настати време сретнога живота и слоге између хришћана и мухамеданаца. То је био општи глас западнога новинарства, а и данас има неких шахерских листова, који доказују, да је сва несрећа бугара и османлија у томе: што се Русија уплела међу њих, те им неда, да своју стару братску љубав и споразумлење обнове.

Али је у европској дипломацији овладало друго мишлење од како је Русија изјавила да она једва чека да повуче своју војску из Источне Румелије, али уједно скида са себе сваку одговорност за последице које отуда могу произићи.

Европски комисари уверили су се на самом месту, да би све благодети берлинског уговора пропале пре но што су их народи осетили, — ако би се у доњој Бугарској још сада оставило хришћанима и турцима да се међу собом разрачунају и наплате. Они исти призори који су изазвали руско-турски рат од 1877 год. поновили би се у грознијем облику. Македонски устанак захватио би са муњевитом брзином остале провинције турске, Епир и Тесалија једном преварени, неби више чекали на миг грчке владе; у Старој Србији и Албанији букнула би фанатична борба противу Срба и босанских окупатора, Северна Бугарска била би силом догађаја увучена у ратни вртлог.

Код оваких изгледа мора се кожа јежити мирољубивим државницима и потписницима берлинског ремек-уговора. Нови покрет на истоку не би ни наличио на редовно ратовање, које се по вољи и рачуну зауставити и закључити даје. То би био крвави покољ међу народима, који се вековима мрзе и за почињене неправде освету траже. То би била борба на живот и смрт између народа који радије гине но се у ропство враћа и народа који своје столетно госпоство брани оном дивљом енергијом и ватром, какву је само алкоран кадар да улије у душу и срце мухамеданаца. Где би се и када зауставила ова бујица народног истребљења, да ли би европска дипломадија била у стању да јој учини краја, пре него што је још опасније размере узела и велике силе у непријатељске логоре поделила; да ли би какав нови конгрес, после искуства са берл. уговором, могао расправити конце, који су се вековима мрсили и запетљивали, — то су питања на која ће господа државници наћи одговора у историји последњег херцеговачког устанка и његових посљедица.

Да се то све избегне, нађен је, после дугог размишљања, једини згодан начин којим се на први поглед и хришћани у источној Румелији у заштиту узимају и руски свемоћни уплив отуда истискује. То се зове једним ударцем две муве убити, а таки ударци су реткост у аналима мудрих рукотвора европске дипломације. Мешовита окупација, пронађена је као најбоље средство за предохрану сукоба и крвопролића у доњој Бугарској, али се на несрећу још није дошло свуда до увиђавности да треба ради опште користи жртвовати нешто мало трошка за право учешће у овом заједничком послу. Немачка је како кажу, због својих финанциских неприлика, одсудно одбила понуду да и она пошље неколико батаљона у Румелију. Она се не би љутила ни противила, да Русија и даље сноси трошкове стражарске. Француска и Италија такођер се не отимају за почаст, што им се нуди. Зли језици веле да је Русија иза кулиса радила на томе да овим велесилама покварі апетит на румелиски поход. Једина Енглеска и Аустрија готове су да помогну Русији у овом човечном и племенитом делу, али их жуљи прво трошак, који би далеко већи био, ако би се оне саме латиле заштитничке улоге, а друго зебња од одговорности, у случају ако би њихова посада каквим му драго поводом изазвала сукобе у место да их предохрани или утиша.

До сада се још не зна, да ли су ове две на истоку највише интересоване силе одлучиле, да у сваком случају и мимо свих неприлика пошљу своје трупе у Ист. Румелију. Преговори се непрекидно воде међу кабинетима и све се могуће чини само да се и остале владе задобију за ствар мешовите окупације. Пролеће је већ настало, заштити рок излази, македонски устанак на ново се креће, арнаути се потајно спремају, грци су све више незадовољни са турским држањем у преговорима, — тренутак је ту, да се Европа одсудно реши односно Ист. Румелије.

Питање је врло тугаљиво, тим више, што се једној од главних сила може лако скорим притребати велика војена снага тамо око Новог Пазара. Аустро-Угарска не ће без великог зора удаљивати своју војску; један део Босне још није у њеним рукама. Енглеској не иде најбоље у Авганистану. Нови ратни походи, после зимских патњи и губитака, захтевеће нову убојну силу, а ми знамо како је Британија богата у сувоземној војсци. Ни њој дакле не подноси, да већи део својих трупа пошље у Румелију, а то би морала чинити, ако би поменуте велесиле остале при своме опирању: да суделују у окупацији оне провинције. На послетку и сама та окупација, само је привремено средство, за умирење једног дела турске царевине. Чим се европске трупе отуда удале, — опет ће настати неизбежна борба хришћана с турцима, а није немогуће да ће се устанак на југо-истоку Европе за кратко време развити тако, да га неће бити кадра да угуши мешовита војска свију велесила.

За то би по нашем мишлењу опет био најбољи, најсигурнији и једини пут којим би се дошло до умирења оних провинција: уједињена и задовољна Бугарска као највећег народа у царевини. Сви који се противе том уједињењу, нису поборници мира, него немира, који се најпосле може изметнути у општи рат, коме се резултати не дају догледати.

ПОДЛИСТАК.

УГАРСКА И СЛОВЕНИ.

ОД А. ГИЛФЕРДИНГА.

С РУСКОГА ПРЕВЕО

ПОП ДАНИЛО ЈОВ. ПРИЦА.

(Наставак 12 и свршетак.)

Ми би хћели вјеровати тако исто у искреност свијех тијех израженијех готовости за здружењем са словенскијем суграђанима својијем, — па ми би вјеровали и у чистоту намјера мађарскијех при том делу у најзадње вријеме свршавајућем се делу зближења њихова са Србима, Хрватима и Чесима. Но како би то удружење могло бити искрено, како би те намјере мађара у одношају према словенима могле бити у истини чисте, кад мађари већ сад хвале и топлом благодарношћу обасипљу автора књиге у роду онијех, које издаје француз Шасен, и у којијем се препорођење словенскијех народа, у којијем се руски народ и сав словенски свијет обасипљу најнепријатељскијем клеветама и најнагрднијим опадањима. Гдје је искрености и пријатељства у мађара према борцима и живијем делатељима за опће свеславенско препорођење, од којијех многи дјелање своје запечати скупоцјеном крви својом — када се ти борци називљу нискијем оруђем туђијех интрига? Зашто мађар, господ. Ирањи мође своје име у исти ред са именом француза Шасена на једном том саставу? Они словени, којијем до руку дођу те књиге, имаће пуно право посумњати се у искреност и пробитачност данашњега удружења њихова са мађарима. А још више права ће имати, ако не буду ни мало вјеровали у пријатељство и искреност мађарску, и ако буду са собом увјек тако готови, да су кадри не само из таког ненаравски склопљеног савеза истргнути се, него и устати на . . . . . ,[1]) — а томе им даје довољно повода већ то, што мађари у исти мах када србима и хрватима пружају руку братске слоге и заједнице — уза зид притискују словаке, који нијесу тако срстно у земљи понамјештани и усредоточени као срби и хрвати, и који су тијем већ у великој погибељи од искренијех другова мађара: е се неће морати отргнути из заједнице са осталом словенском браћом својом и подлећи душманској насилној политици помађарења. И мађари тај свој поступак према словацима браде тијем што веле, да словачка народност не може бити по нарави оно, што је српска и хрватска народност, јер не стоји на оном основу, на коме стоје народности српска и хрватска, и што ова два последња народа имају за собом историчко право, а словаци такијех права да немају. Ми велимо, да су таки изговори мађарски или лажни или су то само назори некијех људи међу њима, који ће свакако замукнути пред заслуженијем његодовањем свијех мађарскијех патриота. У самој ствари пак је ли можно у таком питању и силазити на какво историчко право, кад се је право то основало на уништењу у Угарској, (самијем мађарскијем сабором од год. 1848.) свијех привилегија узајамнога збора и договора, и кад у том праву не би ни спомена о питању народности, о коме је сада ријеч? Одстранивши савршено то питање, средњовјечно историчко право угарско даваше у самој ствари потпуну равноправност свијем народностима и својијем трпљењем народности чуваше, како смо виђели Угарску од унутарње опасности; и тек позднији неки људи оснивајући се, како веле, на томе самоме праву, оће да откажу равноправност народности словачке са народности мађарском!

Но узмимо, да би историчко право и било за мађаре у том питању (а ми смо доказали противно): како могу благоразумни мађари свртати пажњу своју на историчко право, кад оно скоро противурјечи новоме животном начелу, од кога зависи и савремено преображење и сва будућност мађарскога народа!

Мађарски је народ сав свој исторички живот проживео у средини словенскога свијета, врло нејачак по своме маленом броју и једнакости својој у Јевропи, жи-

[1]) Овде морам прескочити једну од ускипела словенскога срца, доста умјетно уплетену бесједу — јер је ни као такову, бојим се, тумачи прескијех закона у Угарској, не би хћели ни могли разумјети онако, како јој то парав њезина са собом доноси.

Преводилац.

Панславизам у прошлости и садашњости.

по А. Н. Пипину.

(6. Наставак.)

Противници Вука Караџића, па и сами учењаци славенофили, као Гиљфердинг, нису хтели да виде, да је реформа његова била само једна појава, која се виђала тада у свима настајућим књижевностима. Сва суштина славенскога покрета била је у томе, да се развије народносно осећање, да се пробуди друштво, које је дотле несвесно било, дакле, да се распростре писменост, образовање; она се састојала даље у томе, да улева поштовање према живоме обичају, те да не гледа преко рамена на народ, но да служи његовоме благостању и интересима: па није ли природно било, пасти на мисао, да књига, која се управља томе народу, ваља да говори његовим језиком — и то не по каквој било демократској ћуди или политичкој интриги, већ по нужди, јер народ другога језика не би разумео? Такав је смисао био и у радњи Вуковој. Може бити, да је у литературном систему Вуковом, било своје врсте претеривања, да је, појурив за „народним" онако, како је било у томе часу, заборавио, како је у српском језику био известан процент историских елемената, које је такође ваљало узети у обзир; али реформа му је пошла за руком, као што смо видели, тек као тешка борба, а тим се и претераност објасњује. По основној мисли, он је прав, а као што смо приметили, она је имала важан значај и за само српско развиће и за опште-славенско питање.

Ствар је у томе, што се подизање народнога језика књижевног видело код свију славена; у општем рачуну јавиле се десетину славенских литература, — поред старих, које су се зачеле давно, почеле су нове, које тек ницаше; свако оделито наречије, хтело је да до израза дође. Појав је био тако општи, да у њему свакако није располагала ћуд писаца, већ реалан општи узрок. У ствари то је природна нужност: пробуђено народно осећање пре свега је хтело говорити с народом на његовом језику; литература се морала спустити до народа и у исто је време подизала дотле занемарени језик масе до језика књижевнога, до израза виших појмова образованости. То је било и код срба. Стара „славено-сербска" школа није помагала потреби баш с тога, што њен језик није био живи језик народа; то је била вештачка смеса, којом се писале књиге, али, коју нико у говору употребљавао није.

Али у питању о језику била је и друга страна. Стара српска школа и руско славенофилство кривише Вука за удаљивање (по њиховом мишљењу, по злом умишљају) од црквено-славенске старине, која је зближавала србе са русима: мислило се да Вук непријатељује тиме славенству и да служи против-славенским, аустриским, западним интересима, да хоће да поцепа славенство, у место да га уједини. То окривљивање иде мимо саме ствари, пристрасно га тумачи или га не разуме. Реформа Вука Караџића, како је разумео он, а нарочито његови последници, значила је и нешто опширније, а не само чист литературни преображај, а то је, да пре каквих било општеславенских комбинација, срби у својој књижевности ваља да изразе своју народност, своје народне особине, слободно и независно од ма каких туђих претензија и да колико је могуће самостално отпочну своје образовање. Славенофили су осећали, да Вуков правац одаљује српску образованост од рускога уплива, али је ли могло бити иначе? Је ли могла, је ли требала српска образованост да остане на „славено-сербској" стази, да се задовољава оним, што јој је дати могао савез, кога су славенофили свакако хтели? Шта је била руска литература онога доба, када се започела радња Вука Караџића, т. ј. око десетих и двадесетих година? Она се ни сама још није истргла била испод уплива туђинског, западног, и у облику и по садржају; она је заузета била својим рођеним, делом још елементарним питањима, једва је осећала оне општесловенске мисли, које су једине — у свези са друштвеном слободом и самопоуздањем — могле бити посреднице међу њом и другим славенским литературама; напослетку, а то је главно, — она није у стању била дати она наставна и научна сретства, која су србима нужна била и рад којих се и они, као и ми, морадоше обраћати европским изворима.

(Наставиће се.)

Буџетна дебата у рајхсрату.

Беч 20. марта.

Данас је отпочета дебата о буџету за 1879 год. После извештаја буџ. извештача отворена је генерална дебата, у којој се неколицина Славена пријавише против буџета. И ако ова дебата заостаје по живом, оштром и опширном дебатовању иза других сестара својих из прошлости, инак има у њој неколико момената, који су за нас Славене занимљиви. Саопштавам вам у изводу ток дебате.

Заст. Бернфајнд жали се у многом погледу на владу у име сеоског становништва. Жали се због неоправданог повишења буџета за правосуђе, због пензионовања многих виших официра који би још служити могли, те тиме терете држ. касу, због укидања закона о каишарлуку, због постојећег школског закона и др. С тога није за буџет.

Заст. Ванка (за) држи да се равнотежа у држ. газдинству може повратити, ако продре уверење да нисмо кадри подносити дојакошње трошкове за војску. Тиме и многим мањим уштедама у појединим министарствима уштедили би се многи милиуни.

Заст. др. Пражак (против): На измаку овог законодавног периода, који се од 1873 г. амо оснива на тако важним законима што их је донела нова уставоверна странка, као н. пр. на изборном закону, хоће и он да изведе економну и политичку биланцију тога периода. Потоњи држ. буџет под мин. Хохенвартом, на кога се толико виче сада, изнео је ординариум (редовне издатке) у износу од 300,331.541 фор. Од ове је године тако растео да је 1877 године дотерао до 369,059.729 фор. а у данашњем буџету стоје трошкови у износу од 374,770.053 фор. дакле за 8 год. порастео је близу за 75 мил. Говорник се дотиче даље сиромаштине која се свуд показује, доказујући то бројевима из насилних продаја по народу па затим прелази на биланцију политичку. Шта беше очита главна циљ изборним законима од 2. апр. 1873? Да одели држ. веће од зем. сабора, да потисне автономне тежње, да привуче и оне посланике који не хтедоше ући у посл. кућу, да створи пун парламенат. Је ли се постигла циљ? Није, јер Чеси остадоше и опет дома. Па ако ми заступници истога народа у Моравској отворено побијамо тај убитачни систем, то емо сложни са заступницима чешкога народа који нису у овој кући и чврсто се држимо оних начела, која су потекла из једнодушног убеђења о своме праву целокупног чешког народа. (Одобравање десно.) Што Чеси дојако нису променули своју тактику, томе су криви баш ти изб. закони од 1873 год, који су створили још грђи држ. правни заплет. Кривица је и до тога што влада и ова кућа не показују добру вољу према захтевима чешкога народа, а можда би га и формалне концесије задовољиле. Уласком својим у сабор показали су Чеси, да су вољни променути своју тику и према рајхсрату, да им је влада одиста добро изишла на сусрет. Насиље не помаже ништа, јер отпор на више скаче. С тога би време било да влада уклони главнију сметњу, да промене оне неправедне изборне коне, по којима су и у саборима и овде у рајхсрату народне већине прешле у мањину. (Одобравање десно.) лазећи на буџете појединих административних грана мин напомиње како је ческа странка симпатично поздравила н министра унутр. дела Тафеа а при крају изјављује у његовом назору још није све пропало у економном и тичком погледу. Знаци се већма гомилају, да преврат наступити. То, што се у овој кући многи гласови подн против тога државоправног стања, што је поникло иза н нања с Угарском, и што многи племенити Немци увиђ су и остали народи монархије позвани да суделују у вини и јачању државе, то му јамчи, да ће бити, да мора боље, да ће победити правда и истина. (Одобравање).

Рушњак Наумовић (за) тужи се како се према Ш цима потискују и подвргавају Рушњаци. Влада од в мимоилази и одриче историчка права њихова. Рушњаци језик угушује, у свима школама и званима уведен је по језик као званичан. Говорник се од цара а не од владе бољему. Затим говори о сиромаштини ратара и о се пролетаријату.

Словинац Бошњак (против) наводи како су Слов највише патили од зловоље владине. Словинци су у с митинзима истакли политички програм свој, по коме б Словинци имали спојити у једну административну цели словински језик завести у школама и управи. И данас се Словинци држе тога програма, у коме им је ујамчен опст и развитак. Словински народ не мари више за изборе не може да продре са својим слободним мнењем. О непр по школама говорио је већ у више прилика. Уставов странка постоји 18 год. па није ништа ваљано створил тога ће се Словинци при овом новом избору предомисл да ли ће потпомоћи странку, која је државу и народе н довела тако рећи до пропасти. (Одобравање десно).

Иза ових говорио је још Фукс за буџет, а данас је д настављена. Међу тим ток је дебате млитав и мртав, о оне мале оазе, када је заст. Вурм уставоверцима очитао квицу немилосрдним гласом. Шта више, и председник се побуђен да се брани против његових нападаја. Сутра ће јамачно свршити ген. дебата о овогодишњем буџету.

У бечком рајхсрату поднешене су у седници 1 апр. п. р. две интерпелације у погледу мешов окупације Ист. Румелије. Друга интерпелација п нарочито: „да ли влада с обзиром на § 7 обранб закона од 5 дец. 1868, по коме је стајаћа војска ређена „за обрану целокупне монархије против непр теља с поља и за одржање реда и мира у унутрашњост може допустити да се царска војска уопште а рез на по се употреби за окупацију једне стране п винције која шта више и не граничи са Аус Угарском?! Ову су интерпелацију потписали 77 заст ника из разних фракција уставоверне странке. Прву интерпелацију, која тражи од владе разлоге за м виту окупацију а нарочито за суделовање Аус Угарске при томе, потписали 18 заступника влади присталица.

Из **Солуна** пишу „Пол. Кор." о устанку у Ма донији:

Осујећени устанак у новембру 1878-ме, показ сада успеха. Већ од месец дана стоје у Мацедонији 80 усташа под оружјем. Поучени жалосним искуством прош године, сада је пре свега главно било, да се ново п дузеће колико је год могуће боље утврди. У Бугарс постојећи главни револуционарни одбор појави се 1-м марта у западној Мацедонији и наименује из своје с дине привремену владу од осам чланова, која је заузе седиште у једноме селу близу Ћустендила. Влада је п дељена у два оделења, грађанско и војничко. На че владе стоји један рус, именом Красов. Први је кор привремене владе био, да изради административни, ф нансиски и војнички устав за целу Мацедонију. По то уставу подељена је Мацедонија у 24 округа и у свак округу управља ће један административни, један фина циски и један војни директор. Главни политички наче ник располагаће са жандармериским корпусом, који ћ тајној влади служити, као моћно сресто против пр тивника и издајника народне ствари. Шта оне бугар очекује, који неће признати моћ тајне владе, види о из следеће наредбе председника „анонимне највише вл сти". „По жељи народа", вели се у томе спису, „обр зовала се народна влада, која је заузела своје седиш у западној Мацедонији. Надајући се у помоћ милости бога и ослањајући се на моћна сресто влада је разви заставу слободе, под којом се заклиње пред богом народом, да заставу неће пре оставити, док се Мац донија наша красна, али неизмерно несрећна, отаџбин не ослободи сасвим од сурових тирана. Наша је војс

ваљаше он у љубави и заједници са живљима, који га окружаваху, а делом и са скупа с њиме станујућијем словенскијем народима, који међу собом бјеху поцијепани не само у спољашњој делателности него и у унутарњем сазнању. Данас пак словенски народи пођоше сви махом циљу умнога и наравственога јединства и опће самосталне делателности. Не давни покушај доказао је јасно мађарима, да су слабачки и нејаки: да могу зауставити брзе кораке тога покрета свеславенскога свијета. Судбином својом бачени у сред словенскога свијета дужни су се они учити лијепо искрено и сложно живети са словенскијем свијетом и у новом животу њихову, као што су то они са словенима умјели живјети у древна боља по њих времена.

На огромном простору источне Јевропе, од Бијелога до Сињега мора, од ческијех гора до Кавказа раскинуто је на двије половице словенско племе: насред тога простора, у сред осамдесет милијуна словена донесе судба неколико, словенима туђијех и по свом животу сасвијем особитијех народа. Таковијех је на сјеверо-западу око по милијуна литванаца, на југо-западу око два милијуна албанеза, на југу у свему један милијун румуна; а у средини, на западном крају, пет милијуна мађара. Ти су сви народи непосредно и чврсто везани за словенски свијет, обусловљена самом нарави, свеза се та протеже кроз цијеле историчке прошле вијекове; сва се обвија око круга словенскога свијета и никаква сила није кадра раскинути ту свезу. Започевати кавгу са словенскијем свијетом и угазити у непријатељство против њега, било би врло не расудно од тијех народа. Користећи се неслогом и неком нескладношћу у исказивању својијех назора међу словенима, могао би може бити овај или онај од тијех народа напредовати у распри са својијем најближијем словенскијем суседима: но чему би то водило? Је ли у тијех народа толико материјалне силе, да би се постојано борити могли противу славенскога свијета? И што је још важније, е да ли је у њих толико душевне силе, која би оправдала супарништво њихово са словенима? Каква самостална, животна начела могу литванца, румуна, албанеза и мађара унијети у развитак човечанства? И ето гле, у данашње вријеме, када је цио словенски свијет прегао познавати сам себе, када је пошао сазнавати свој позив ка самосталноме, животноме деловању своме у развитку човечанства, — ми ћемо да довикнемо тијем народима, а особито мађарима, којима је посвећена ова наша ријеч — ми ћемо им рећи: „Сложите се са словенима, излијте ваша срца у отворена њедра словенска; сједините ваше труде са трудима њиховијем. У сред словенскога свијета, нашло се је мјеста за ваш племенити и особити народ, па ће се наћи мјеста и вашијем особитијем трудима и великијем заслугама, који је дужан стицати словенски свијет за све човечанство."

цео народ, за кога ми у преправност имамо довољно оружја, а наоружан народ је непобедим, када је задахнут правим духом. Ми познајемо народ; народ пламти од жудње, да своју последњу кап крви пролије за слободу. Али и у најлепшој пшеници има кукоља; врло су добро познати они одметници, који су угњетачима продавали народну ствар. Противу изгубљених синова отаџбине употребиће се војнички закон: ко изда народ, ко се противи народној влади, или ко учини са намером буди какав преступ, осуђује се на смрт. Ми иштемо од свију и сваког: право родољубља, безусловну одност и непоколебиву верност; поштени људи ће ову врлину усвојити, а неваљалци се морају поправити, или ће их постићи изречена казна». Привремена влада може да благодари уваженом тероризму, што јој је испало за руком, да за кратко време искупи такав знатан број усташа. Као што је већ споменуто, налазе се у караској долини преко 8000 усташа; исти су подељени у десет батаљона, и сваким батаљоном управљају неколико бугарских официра. Ван тога још имају усташи два ескадрона коњаника и једну брдску батерију. Главни су заповедници старе усташке вође: Вељковић, Срећковић, Бошковић, (Црногорац), Хаџи-Коста, деда Илија, Станков, Станојлов и Ивановић названи Калмиков. Овај последњи, познати руски официр, биће наименован за главног заповедника целе усташке војске у Македонији. Покрај свег тога, што се сада о акцији ништа не говори, поуздано се зна, да су се усташи раширили у већем делу мелничког округа. Добро утврђена села Бресница, Влаић, Градешница, Белица, Ивгурут, Каменица, Јелешница, Остава и Курумка, то су штабна места усташких корпуса. Вели се, да је егрипаланачки и каратовачки срез већ у усташким рукама под вођом Миленковићем.»

Из Гацкога пишу „Бос. Кор.» од 5-ог марта:

„Аграрно питање никако да дође до каква резултата. Много смета и то, што је близу црногорска граница, што су многе општине већ утеловљене у Црну Гору и што агитатори раде против тога по народу. Рђаво је подејствовало и то, што је одузет таин (снабдев за народ, за евентуалну обрану границе од Црне Горе) те сад народ не мари, да прави уговоре с агама. Овим мерама је порастело неповерење у народу. Овдањи кајмакам Богдан Зимонић војвода и некадањи усташки вођа стоји на челу те агитације а уз њега су сви муктари, кнезови, сердари и тако даље. Ови су сви одлучно изрекли нећу, па је аграрно питање сасма запало; људи неће више да раде и наручују земљу, те се шири просјачлук и узбуђеност. Да војници не извршују тако правилно своју дужност као пионири културе, не би нико приметио до јако разлику између турског и аустриског Гацког.»

Овоме додајемо најновије гласове, да уређење тога аграрног питања између бегова и раје у Херцеговини напредује повољно. Комисар Матић је у Невесињу склопио 800 писмених закупних уговора, који обухватају 779 породица са 5942 главе.

Уједно се јавља из Сарајева од 1 априла п. р., да је поп Богдан Зимонић кајмакам у Гацком свргнут са тога места и позван у Мостар на одговор, због своје агитације.

О мешовитој окупацији Источне Румелије, пише један руски лист:

„Телеграфски саопштени нам одговор сера Норскота маркизу Хартингтону, у доњем дому енглескога парламента, званично потврђује да постоји нова руска циркуларна нота због румелиског питања, о којој смо јуче саопштили нешто по бриселском листу „Indépendance Belge.» Енглески канцлер хазнадарства изјавио је, да је та циркуларна нота већ стигла британској влади и да се поводом њеним повели преговори.

„Ти се преговори воде о питању због мешовите окупације Источне Румелије. Мешовита војска да се састави из војника свију држава, које су потписале берлински уговор изузимајући две: Германије, која не жели да улази у ту комбинацију, а разуме се, не с тога, шта та комбинација долази од Русије, и — Турска, пошто појава турских мундира у Источној Румелији може да потре сву хасну, која се очекује од „мешовите окупације».

„Енглеска влада није отбацила такав план и ступила је у преговоре о њему. То доказује, да је сенџемски кабинет дошао, најзад, до убеђења о немогућности дословнога остварења чланова берлинскога уговора, који се односе на Источну Румелију. То сведочи, да се Енглеска одрекла своје најмилије мисли, да добије повода за то, да турска војска заузме ту покрајину.

„Преговори од стране великих држава о источним стварима заиста су нужни. Они ваља да објасне, пре свега, питање о турским гарнизонима на Балкану. Пре но што се приступи „мешовитој окупацији», ваља решити: да ли ће одложити или не та окупација заузимање румелиско-бугарске границе од стране турске војске? Питање је просто и лако га решава сваки, који није напред иначе склоњен, да на њега гледа: замена руске окупационе војске са другом, мешовитом, у којој ће бити и руске, може се само сматрати као продужена окупација руска дакле, и продужен ред ствари, који не дозвољава турској војсци да прође у Балкан. То налаже прост здрави смисао и логика; али се у источним стварима, енглеска влада, као што је познато, никада не управља по здравом смислу и логику, кад год они стоје на страни интересу и жељи Русије. Лако се може десити, да ће за време садашњих преговарања, граф Биконсфилд ставити као нуждан услов за свој пристанак на „мешовиту окупацију» обвезу за нову окупациону војску, да помогне турској војсци да на Балкан прође. На то Русија, дабоме, пристати неће. Ако се граф Биконсфилд узјогрдни у томе, Русија ће свој предлог повући натраг.

„Да речемо, да ће се ствар повољно свршити и да ће „мешовити окупација» одложити рок за окупацију Балкана од стране турака, остаје друго важно питање — о народности командира будуће окупационе војске. Што ће у окупацији учествовати енглеска са руском војском, то по себи искључује могућност, да командир буде руски и енглески генерал. Командир не може бити ни аустријанац, с обзиром на аустриску окупацију Босне и Херцеговине. Судећи по гласовима највероватније је, да ће избор пасти на француза.

„У том случају, пониче треће питање — о особи. Командир мешовите окупационе војске ваља да саставља у својој особи дипломата и вештога генерала; он ваља да улева поверење свима државама, које му команду повере на својом војском а у исто време, да не буди неповерење ни у румелиота. Међу садашњим француским генералима, наћи ће се врло мало таких људи. Избор ће бити мучан и кад није немогућан.

„С обзиром на толика питања, које ваља предходно решити, желети би, да се преговори енергично поведу. Времена нема много; ваља се журити.»

ДОПИСИ.

У Вршцу 18 марта 1879.

Од како је почео излазити ваш уважени лист „Народни Гласник» читао сам га и пратио сав рад, читајући и друге наше листове уверих се, да је ваш лист најбоље уређиван, и да према приликама народне интересе најбоље заступа.

Што пак остали наши листови па и „Застава» нападају на „Н. Г.“ и опадају га код народа није чудо, јер сви полузванични листови који се из „диспозиционог» фонда захрањују, морају на сваки слободнији покрет грактати, па био тај фонд са ове или оне стране Саве.

Није давно било, да су на „Дневник» и тада бившу поштену „Заставу“ исто тако викали као сада на „Народни Гласник», а сад и сама сиротица „Застава» подведена од оних, које је она одхранила, виче на сваки слободнији и поштенији покрет мисли и речи. Сирота заставица остаде сирота и пропаде морално, као и друге сироте што пропадају, кад им њихови хранитељи и бранитељи умру или затвора доспу. Код ових разлика у томе, што нису тако безобразни као „Застава» него признају своју моралну пропаст. Заставина је судбина, као и осталих њених другâ, кад остаре опе постану вапредно добре богомољке, — те се моле да им бог грехе опрости. Она штеди своје „верне рабе“ и онда, кад ови народу зло чине, и само ако се према њој и њеном интересу огреше, онда ће их напасти. Тако је и са нашим вршачким стварима. Ми смо одовуд писали „Застави» о стању наше црквено-школске скупштине, о провизорији коју је наш владика са неколико својих верних овековечио, те нам упропашћују тешком муком стечено имање. „Застава» ћути, а наши дописи одоше у корпу. И тако се запушише уста јавне контроле над самовољом у нашој општини. Да ово није у корист народа и наше општине, него напротив у корист неколицине себичњака, то ће свакоме бити јасна ствар кад прочита ове редке до краја. Можда „Застава“ није хтела наш допис примити за то, што смо у њему дотакли се и дра Ђ. Милосављевића, њеног познатог фратера. Нама је др. Милосављевић, као и многи други са њиме, мили друг и брат, у приватном животу, — али време је да се они освесте и не раде на штету општине. Др. Милосављевић са друговима подвукао се нашем владици под кожу, на кога је пре на сва уста викао, и сада са њиме заједно ради на пропасти нашег црквено-школског имања и самоуправе. Него је као адвокат вешт. Кад што дође а он то лепо са владиком и другима намести, па се измакне, и после вели: „е па ја то не знам, нисам био ту». Кад је наша општина распуштена, он је требао одмах да нареди нове изборе, а не постављати провизорни одбор. У законом решкрипту од 1868 год. нема нигде спомена о томе, но се после распуста општине одмах наређују нови избори. У привремени одбор узели су између осталих и нашег честитог грађанина Јосу Јорговића за председника, само да се за његово поштено име заклоне, а овамо да чине шта хоће. Но Јорговић даде оставку и уклони се од њих.

Овај „намет одбор» упропашћује имање, што су наши стари с тешком муком стекли и сачували. Он место простог намештаја удешава писарнице по бечком начину, књиговођама даје масне плате, купује где год што нађе под видом за општинску потребу, па и продаје, јер се на тај начин даје заслужити. И то ће ићи све дотле док се све имање не упропасти, а наша црква и школа не остану сироте да нас наша деца и унуци проклињу.

У овом су привременом одбору понајвише оне личности, које су и у експортном винарном друштву биле, а „цехмајстор» је у овом одбору наш даровити и вешти брат Мандука. Овај „намет одбор» набављао је звона која нису потребна била, а административни одбор потврдио је ту набавку. Да стече популарност, и да може при избору кортешовати код простих људи, место да је утерао дуг од парохијала, они су продали тај дуг од неколико хиљада, а да подмире ту штету узајмили су на општинско имање од спахије Лазаревића из Средишта 6000 фор. са 12%. Само да кажу: „Ми нисмо утеривали парохијал, бирајте нас». А ако не буду они изабрани, кад општина буде утеривала парохијал, да могу викати: „ето кад нас нисте бирали». „Намет одбор» купио је Војиновића земљу 30 ланаца за 9000 фор. од које је само неколико ланаца добро а остало рит и невреди више од 3000 фор. Административни одбор потврдио је и ово. И то све тако срећно иде, да смо већ од оних 80.000 фор. што имамо примати од политичне општине, извукли већ 20—30 хиљада. Ми да немамо горка искуства, са многим нашим иначе поштеним људма, ми би ћутали, али код експорте пропаде многа сиротињска крајцара, даље пропадоше 8—10.000 фор., што је народу због елементарних непогода од пореза опроштено било. Приповеда се, да се порезница спроводила као отписана, а од народа се наплаћивало и у приватне џепове задржавало. Сећамо се парнице између нашег преосвештеног владике Емилијана и Радића, са једном старом осечком госпођом за неких 20.000 фор. То ћемо за сад прећутати.

Наши стари вршчани били су мирни људи; али кад су видели да им владика на штету вере ради, кидисали су на њ и било је зла и грдила. А ми неби ради били, да се ово и сада деси, — за то смо се лане били договорили и послали депутацију нашем старом владици, која му је на уста нашег честитог суграђана и бившег посланика на сабору Јосе Јорговића поздравила и молила: „да уклони намет одбор» и нареди нов избор црквено-школске скупштине. Па кад и ово остаде без успеха, и владика задржа и даље овај „намет одбор», наши честити суграђани беху принуђени, да се за ово нечувено чудо жале саборском одбору у Карловцима. Чујемо да је саборски одбор, ову жалбу послао овамо на изјашњење. Какво је изјашњење дао наш владика не знам, али ако сазнам изнећу га на јавност. —

Како ће се сада у Карловцима скоро састати саборски одбор, то ћемо ваљда скоро добити решење на нашу жалбу. Жалбу ову шиљем вам овде у препису, коју су потписали 150 најодличнијих и поштенијих грађана.

Наши вршачки чланови адм. одбора, већином су од пропалог експорта, за то и иде све како Др. Ђока Милосављевић и цехмајстор по својој памети са владиком удесе, а они са стране, у које смо се уздали, а особито панчевци оставили су нас и не долазе. Заборавили су на задату веру народу. Сада је Каменку Јовановићу тешко долазити у Вршац, — сад му народ није од хасне. Ево жалбе:

Високославни саборски одборе!

Пошто је вршачка законита црквена скупштина још месеца септембра 1877-ме год. због неких тобожњих изгреда подигнута и под истрагу стављена, а у место исте један одбор састојећи се из девет особа од истражне комисије наименован и од слав. епарх. адм. одбора потврђен, коме је тада привремено руковање са црквеним имањем ове општине поверено, — нашло се овоместно српско православно грађанство побуђено још 3. фебруара о. г. са једног свог јавног скупа управити писмену представку под А) на његово високопреосвештенство г. епископа Емилијана Кенгелца као председника слав. епарх. адм. одбора, односно на сами исти одбор, са том молбом: да изволи слав. епарх. адм. одбор законито стање у овдашњој општини успоставити, а и донде, док би се то успостављање спровело, другу деветорицу, који у грађанству потпуног поверења имају, наименовати, будући молиоци у ону наименовану деветорицу довољно гаранције немају — у толико мање што су још декембра месеца 1877-ме год. четири члана и то председник са још три члана из тог одбора иступили — не слажући се са радом истог одбора у ствари подигнућа зајма од 6000 ф. којим су црквене куће — то једно непокретно црквено имање — ради подмире свештеничког парохијала — оптерећене.

Но на исту представку добисмо решење по бр. Б) од славног епарх. адм. одбора од 14. фебруара о. г., Е) 162 у ком се о успостављању законите скупштине ништа и не спомиње, већ се напротив изјављује да су рачуни, што их поменуто заступство води, коректни, са чега се истом привременом заступству од стране истог слав. епарх. адм. одбора задовољство вотира.

Бадава се после тога овоместно грађанство више пута усмено, па још једном писмено под В) како на његово високопреосвештенство господина епископа тако и на славни епарх. адм. одбор обраћало, са молбом да изволи на том порадити, да се што пре законито стање у црквеној општини успостави, из разлога, што по превишњем кр. рескрипту од 10. августа 1868-ме о никаквој провизорној управи у црквеној општини спомена нема, већ ако се услед претходне истраге по § 33

lit Б) истог прев. кр. рескрипта законите скупштине распусти има се нов избор наредити — даље што такова неумесна и противзакона провизорија, већ од 14 месеци траје, и најпосле, што нам та околност, што се слав. епарх. адм. одбор на наше умесне молбе никако и не обазире, већ као што изгледа провизоријум силом свог положаја брани и похваљује, а праведне и законом оправдане жеље овомесног српског православног грађанства ниподашто цени — улива зебњу да ће славни епарх. адм. одбор допустити да се такав законом никако неоправдани провизоријум у недоглед продужи — и најпосле, што овомесно српско прав. грађанство само у законито изабраној скупштини гаранције за свој иметак имати може.

Бадава се дакле сви ти кораци од стране овоместног православног грађанства код слав. епарх. адм. одбора чинили; бадава се горе наведени разлози наваћали, кад претпостављени епарх. адм. одбор није нашао за вредно ни то, да на толико пута понављану молбу овомесног срп. правосл. грађанства бар аже, дал' ће се што скорије законито стање у овдашњог црквено-школској општини успоставити или не, и ако не зашто не, кад превишњи кр. рескрипт никакве, а камо ли таке у недоглед протежуће се провизорије непознаје, с тога смо понизно потписани у име осталога овоместног грађанства принуђени обратити се на високо славни саборски одбор са том понизном молбом да из разлога:

I. Што прев. кр. рескрипт од 10. августа 1868-ме год. никакав провизоријум на пољу наше цркве и школе не познаје.

II. Што су из самог оног незаконито наименованог и постојећег заступства неколицина чланова са председником због незаконитог рада иступили, а њихова места нико више из грађанства не хтеде попунити; исто такође сведочи да овдашње грађанство не признаје провизоријум на пољу своје цркве и школе, услед тога остадоше осим пречастног г. проте као председника и г. г. свештеника и осим црквени старатеља само још два члана из грађанства.

III. Што све кад би закон и допуштао сличан провизоријум морало би грађанство већ и стога против тога подићи свој глас, јер нема у њему својих избратих претставника, које би у евентуалном случају и на одговор позвати могао.

IV. Што нема као имаовина српске прав. цркве, као грађанима ове општине стално како до правде, тако и до автономног права овомесне црквен. општине, па и до судбине грдног црквеног иметка, које је испре прикупљено, и које се још сад примањем некога потраживања од овомесне политичне општине у износу од 90.000 ф. прикупља, којим би се за времена могао осигурати опстанак ове црквене општине.

V. Што се таким поступком претпостављене епарх. власти према грађанима члановима своје цркве и општине, убија власност и ауторитет саме те автономне установе.

VI. Што овдашње грађанство држи, да би истражна комисија, која већ 14 месеци ради и силна трошка општини износи — могла свој рад и уз законити црквен. скупштину вршити, — изволи наредити, да се у овдашњој црквен. општини, што пре успостави законито стање, да неби у противном случају приморани били на вис. кр. угарско министарство богочасти и јавне наставе обратити се, пошто се овако стање на основу наше црквен. школске автономије даље подносити не може.

Уздајући се у правичност, високославног сабор. одбора, као и у темељитост наших разлога јесмо.

(Следују 150 потписа.)

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Беч 23. марта. Селисбери добио је из Берлина депешу у којој му се јавља да гроф Андраши намерава, аустро-угарски део војске за окупацију Источне Румелије повисити на десет хиљада људи.

Беч 22. марта. Јуче је у Цариграду држана нова конференција, односно преговора за окупацију Новога Пазара.

Трговина и обртност.

Беч 22 марта. (Житна пијаца.) Шеница за пролеће ф. 9·30—9·35, шеница за јесен ф. 9·50—9·55, раж ф. 6·40 до 6·95, зоб за пролеће фор. 6·10—6·15, зоб за јесен фор. 6·50—6·55, кукуруз за мај-јуни форинти 5·25—5·30, стари кукуруз промт ф. 5·90—6·25, нови ф. 5·50—5·60. (Све по 100 килограма.)

Беч 22 марта. (Марвена пијаца на св. Марксу.) Заказано је 2826 комада а дотерано је на пијацу 2020 ком. и то: 1585 ком. мађарске, 231 ком. пољске, 404 ком. немачке расе. Радња је била прилично живахна, цене су се побољшале за фор. 2·—. Плаћано је: мађарски угојени волови ф. 50—57·50, пољски ф. 49—55, немачки ф. 52—58. (Све по 100 килограма.)

Беч 22 марта. (Свињска пијаца на св. Мрксу.) Дотерано је 4789 комада и по: 1396· ком. тешких бакољских, 1535 ком. лошијих и 1858 ком. назимади, од ових биле су: 1306 ком. мађарске, 1858 ком. пољско-руске, 1389 комада српске и 227 ком. влашко расе. Плаћано је: чешке баконске фор. 37·—41·—, српске ф. 33·—36, назимад ф. 30·—38. (Све по 100 килограма.)

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ПРИЗОВКА

ЗА ПРІЕМАНІЕ НА НОВЪ БЪЛГАРСКІЙ ЛИСТЪ

„СЛАВЈАНИН“

(НАРОДЕН ЛИСТ ЗА НАУКА)

ЩЕ СЯ ИЗДАВА ВЪ Г. РУСЧЮКЪ.

Удостоени съ височайшето разрѣшеніе отъ страна на Н. Сиятелство ИМПЕРАТОРСКІЙ Коммисаръ чрѣзъ високо управленіе на народното просвѣщеніе и духовній дѣлъ подъ №. 154, да можемъ свободно да почнемъ пожеланно си книжевно предпріятіе, което бѣше старото ни обично заниманіе, изоставено по причина извѣстнитѣ събитія въ милосо ни отечество днесь за щастливи се считаме, когато можемъ въ свободното си положеніе, да поздравимъ всѣка Българска душа, на коя въ жилитѣ тече Славянска кръвь за просвѣщеніе и наука съ появяваніето на новъ листъ, и призовемъ на помощь въ новото ни предпріятіе съ записваніето си за спомощникъ на „В. Славянинъ“.

Голѣмитѣ жертви и неизказаннитѣ умственни трудове, които естественно ся изискватъ като прьво и необходимо условіе за напрѣдъкътъ на всѣко книжевно препріятіе, особенно за рѣдовното издаваніе на единъ вѣстникъ, немогътъ да бъдат увѣнчани съ благопріятни сполуки и плодовити ползи за народното воздвиженіе, ако не имъ притече на помощь една що годе подкрѣпителна матеріална сила отъ страна на народнота маса; отъ което става явно: че и това наше свято предпріятіе единственно зависи отъ родолюбивитѣ чувства на Българскія народъ, отъ любовьта къмъ просвѣщеніето която навѣрно мислим че щътъ укажътъ почитаемитѣ читатели, като не останътъ хладнокръвни къмъ настоящата ни призовка.

Да говоримъ върху потребата на подобни книжовни листове издаваеми съ цѣль за народното воздвиженіе въ умственно отношеніе, това е мислимъ нѣщо общо припознато, народно желаніе, народна гордость, народна потреба, отечествена слава колкото повѣче ги има единъ народъ. Да ся учимъ и напрѣдваме! потреба на това начало, мислимъ, не иска никакви доказателства; затова никакъ не ся съмнѣваме, че настоящата ни призовка, ще бъде вѣсело посрѣщната, високо уважена и рѣвностно удостоена съ честното имѣ на сѣкій родолюбивъ Българинъ.

Непоколебамата програма, която ще слѣдва листътъ ни, и въ която ся задлъжихме прѣдъ самото правителство е слѣдующата:

1. „Славянинъ“ ще говори: върху народнитѣ ни потреби за явенъ животъ;
2. Върху нравственното образованіе и умственно развитіе;
3. Върху святото ученіе на православната ни вѣра, като подкрѣпителка на народнія ни животъ;
4. Върху училищата, тѣхнія рѣдъ, метода и други учителски дѣла;
5. Върху книжевностьта вообще;
6. Въ края на сѣкій листъ „Славянинъ“ ще донася кратки новини и извѣстія, които ся относятъ въобще къмъ народнія животъ и неговія напрѣдъкъ, както изъ странство, тъй сѣщо и изъ нашенско, съ цѣль да служътъ за освѣтление на народнитѣ ни желанія и дѣйствія, съ строго отбѣгваніе обаче на лични нападенія, които съ биле главната пропасть на сѣкій листъ, осъдителни отъ здравія разумъ и непристойни за славянското имѣ.

Умолява ся сѣкій любитель на народното ни просвѣщеніе, да ни спомага съ умственнитѣ си дѣла, като способен въ това свѣто дѣло; нъ написанното да отговаря на горе-изложената ни програма. Листътъ ни като „народенъ листъ за наука“, съ всѣко благодареніе ще обнародва умственнитѣ дѣла на сѣкій списатель, особенно истински новини и разни занимателни събитія.

„Славянинъ“ ще излазя редовно веднъжь въ седмицата: всѣка Събботa. — Величината на формата ще е по-голѣмъ отъ настоящата призовка, и ще състои отъ 4 листа.

Годишна цѣна заедно съ пощенскитѣ расноски за въ Българія и въ странство опредѣляме: дванадесять №. 1 франга; цѣна най-умѣрена, съ цѣлъ да може сѣкій да получава листътъ ни.

Спомоществованіята биватъ само годишни.

Г-да настоятелитѣ отговарятъ въ сѣкій случай за стойностьта на поръченнитѣ имъ листове, като имъ отстъиват на 10 листа 1, на 20 — 2 и т. н.

Сичко, което се отнася до листа, ще ся надписва направо до редакторътъ Т. Х. Станчевъ, въ г. Русчюкъ (улица флотска).

Поръчки безъ прѣдплата не са приіети. Отъ тъзи ни мѣрка молимъ никой да ся неотекчи, защото опитътъ ни е показалъ, до колко може да съществува единъ листъ, който ся издава на почекъ.

Ако предпріятіето ни бъде рѣвностно подспомогнато и ония г-да, които желаятъ да ни задлъжътъ съ настоятелството си, побрьзатъ да ни внесътъ събраната предплата, като ни явътъ по колко листа да имъ отправимъ, то най-късно до 1-ій идущій мѣсяцъ Май т. г. щемь издадемъ 1-ія брой отъ „Славянинъ“.

Дано дадеше Богъ, да поздравимъ часъ поскоро милото си отечество и съ „Славянинъ“ за славянска честь и слава!

Г. Русчюкъ, 10 мартъ 1879.

Т. Х. СТАНЧЕВЪ.

ПРОСВЕТА

ПОУЧАН ЛИСТ ЗА ШКОЛУ И НАРОД.

Овај је лист отпочео другу годину. Од њега је изишао сада 2 број с овом садржином:

Писма младићу, који жели постати нар. учитељем. Писмо III. — Познавање природе у нар. школи. Природопис за III. разред (продужење). — С пута у банатске манастире (наставак). — Белешке. (Пучко школство у Хрватској у школ. год. 1877-8. — Просвета у Јапанаца. — Распис награде за најбољи чланак у „Просвети“. — Позив на претплату). — Библијографија.

Трећи број излази за који дан.

Лист овај излази дваред у месецу. Цена му је годишња ф. 3 — а на по године ф. 1·50.

Господа учитељи и свећеници, као и све црквено-школске власти умољавају се за што обилатију претплату. Коме је угодније може се претплатити и у књижари браће Јовановића у Панчеву и В. Валожића у Београду.

Панчево, марта 1879.

Јован Поповић
УРЕДНИК И ИЗДАВАЛАЦ.

Штампарија „Народног Гласника“ примила је на себе да изда и већ је у посао дала

РУСКО-СРПСКИ-НЕМАЧКО-ФРАНЦУСКИ

РЕЧНИК

који ће изнети око 40 штампаних табака и стајаће само 3 фор. а. вр. за уписнике.

Јављајући о овоме, штампарија „Народног Гласника“ мисли, да ће са издањем овог Речника доскочити једној потреби, која се давно осетила у књижевности српској, па се нада повољноме одзиву са свију страна.

Штампарија ова јамчи свакоме за уписнину.

Штампарија „Нар. Гласника.“

ПРИВАТАН ОГЛАС.

Једна бив. певачица са бечке опере даје сатове у клавиру и певању по угодној цени. Ближе у администрацији листа.

2—3

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника.“ Штампарија „Народнога Гласника.“